

Het is tijd voor positieve actie

Verkiezingsprogramma 2023

Provincie Gelderland

Volt in de Gelderse Staten

Het is tijd voor positieve actie

Het is tijd om onze straten, buurten en provincies zo groen te maken dat wij erop kunnen vertrouwen dat we straks een gezonde, rijke planeet doorgeven aan volgende generaties. Volt zet zich in voor een Europese Unie die werkt voor iedereen, en dat begint bij een sterke lokale samenleving. Een samenleving waar jij deel van uitmaakt en waar jij het verschil kunt maken.

Wij zijn Volt

Volt is een Europese politieke beweging. In heel Europa zien wij wat de kracht is van mensen die samenwerken. Wij weten wat er mogelijk is als mensen schouder aan schouder staan. Voor ons hoort politiek dicht bij de mensen te staan. Wij geloven dat we de crises waarin we nu zitten kunnen oplossen als we deze zowel op Europees als op regionaal niveau aanpakken.

Wij werken samen

De provincie bepaalt waar ruimte voor natuur, landbouw, industrie en woningen wordt gemaakt, regelt het openbaar vervoer en draagt zorg voor een snelle energietransitie, waarbij niemand in de kou komt te staan. Al deze onderwerpen gaan over provinciale en landsgrenzen heen en vragen om samenwerking met onze burens.

In heel Europa dezelfde doelen

Volt streeft in heel Europa dezelfde doelen na:

- een moderne overheid die digitalisering en **innovatie** omarmt en stimuleert;
- een milieuvriendelijke economie waar **welzijn** centraal staat en die in 2040 klimaatneutraal is;
- een **inclusieve** samenleving waarin iedereen dezelfde rechten en kansen heeft en
- een sterke **democratie** waarin iedereen zich gehoord voelt.

En dit zowel op Europees, nationaal, provinciaal als lokaal niveau.

Niet tegen maar met elkaar

Volt ziet dat er veel uitdagingen liggen op het gebied van energievoorziening, woningbouw, milieu, klimaat en welzijnsbevorderende sociale activiteiten. Dit vraagt veel van ons als samenleving en zorgt soms ook voor botsingen tussen verschillende belangengroepen en tussen burgers en overheid. Volt wil echter

niet denken in termen van strijd maar in termen van samen aanpakken en oplossen. Volt ziet hierbij de provincie als een verbindende bestuurslaag. De provincie en de regio's zijn bij uitstek de plekken om inspraak van burgers te organiseren.

Bij het opstellen van dit programma hebben wij gekeken naar hoe een mooie toekomst voor Gelderland eruitziet en welke plannen ons daar dichterbij brengen. We hebben onze plannen zo geschreven dat we direct aan de slag kunnen met gerichte oplossingen. We houden daarbij rekening met alle groepen in de samenleving en hebben de lange termijn op ons netvlies.

Volt is een Europese partij met landelijke, provinciale en lokale afdelingen en handelt vanuit de gedachte 'Europees denken en lokaal doen'. Zo willen we op alle niveaus zaken in beweging brengen en verbeteren. Met dit verkiezingsprogramma wil Volt de voorbeeldfunctie die onze mooie provincie Gelderland op een aantal gebieden nu al heeft, versterken en ervoor zorgen dat toekomstige generaties net zoveel van onze provincie kunnen genieten als wij nu doen.

Het is tijd voor Volt!

Volt staat voor een nieuwe generatie in de politiek. Een politiek waar nationalisme en populisme tot het verleden behoren, waar welzijn en welvaart in balans zijn, waar samenwerking over de grens de toekomst heeft en waar integriteit weer een vanzelfsprekend kenmerk is van politiek handelen. Het is tijd voor positieve actie, het is tijd voor Volt!

Onze belangrijkste speerpunten:

- Wij zijn klimaatneutraal in 2040. Door onder andere:
  - te werken aan een gevarieerde en duurzame energiemix;
  - te investeren in schoner water, schonere lucht en een gezondere bodem;
  - een drastische vermindering van de stikstofuitstoot door industrie; verkeer en landbouw.
- We werken aan een eerlijke en toekomstbestendige regelgeving voor verduurzaming van de landbouw. Daar horen bij: een gezond verdienmodel voor boeren en ondersteuning bij de transitie.
- We zorgen voor goed watermanagement, zowel ter bestrijding van wateroverlast als van droogte.
- We breiden het aantal sociale huurwoningen uit en werken aan verbeteringen. We investeren in nieuwbouw, in de herbestemming van gebouwen en zorgen voor een gevarieerd woningaanbod voor verschillende types huishouding.
- Er komt een dekkend OV-netwerk in heel de provincie en het netwerk van fietssnelwegen en -paden breiden we uit.

Provincie Gelderland

- We streven naar voor iedereen toegankelijke en betaalbare basisvoorzieningen zoals woonruimte, energie, zorg-, sport- en cultuurvoorzieningen.
- We ondersteunen een bloeiend midden- en kleinbedrijf.
- Voor de dekking van onze plannen maken we gebruik van het provinciefonds dat mee zal moeten groeien met de ruimere taakstelling van de provincies. Anderzijds willen we een deel van het eigen vermogen van de provincie aanspreken en optimaal gebruikmaken van Europese fondsen. Hiervoor krijgt een gedeputeerde Europese subsidies in portefeuille.

Onze ambities voor Gelderland

1. Ruimtelijke ordening

Bij het maken van keuzes over de inrichting van ons landschap zoekt Volt naar duurzame oplossingen. Centraal daarbij staan aanpassing aan het veranderende klimaat, leefbaarheid en de versterking van belangrijke ecosystemen. Volt kiest voor:

- een goede balans tussen natuur, landbouw, woningbouw en industrie, o.a. door verduurzaming van landbouwgronden binnen en grenzend aan natuurgebieden;
- maatregelen om klimaatrampen zoals overstromingen, uitdroging en bodemerosie te voorkomen en de schade hiervan te beperken zoals:
  - stimuleren van groenbemesting en bodembedekking op braakliggend land;
  - inzetten op de opslag van regenwater in landbouwgebieden;
  - in samenspraak met het rijk versneld inzetten op het verbeteren van de dijkringen in onze provincie;
- een klimaatneutraal Europa in 2040 met een robuust, emissievrij energiesysteem waarbij gebruik wordt gemaakt van duurzame energie zoals
  - wind- en zonne-energie,
  - geothermie (aardwarmte),
  - warmtecentrales
  - groen gas,
  - energieopslag;
- geschikte en betaalbare woonruimte voor uiteenlopende huishoudens, allereerst door inbreiding, hergebruik van bestaande gebouwen en het bevorderen van doorstroming;
- directe betrokkenheid van burgers bij beslissingen over de inrichting van hun directe woonomgeving o.a. door fora of burgerberaden zoals in Ierland.

2. Natuur, milieu, klimaat & energie

Beter watermanagement

Om beter bestand te zijn tegen veranderingen in het klimaat moeten ook in Gelderland veel zaken worden aangepakt. In ons rivierengebied hebben we 's winters steeds vaker te maken met extreem hoge en 's zomers met extreem lage waterstanden. In de hoger gelegen gebieden zoals de Achterhoek zien we juist steeds lagere grondwaterstanden o.a. als gevolg van een te geringe watertoevoer en een onvoldoende watervasthoudend vermogen van intensieve landbouwgronden.

De hoge waterstanden vragen om versteviging van onze dijken, de lage om het beter opslaan of vasthouden van water. Volt zet zich in voor:

- de opslag van water in het rivierengebied, en in enkele hoger gelegen gebieden;
- ondergrondse wateropslag in hiervoor geschikte bodemlagen (aquifers);
- het plaatsen van opslagtanks voor regenwater en huishoudelijk afvalwater (grijs water) bij nieuwbouwprojecten.

Stikstof meenemen in breder beleid

Volt neemt de stikstofcrisis uiterst serieus en wil de uitstoot van stikstof en ammoniak door landbouw, verkeer en industrie drastisch verminderen. Dit in samenhang met een beleid dat zich ook richt op verbetering van de lucht-, water- en bodemkwaliteit, koolstofbinding en duurzame energie. De uitdagingen op het gebied van de landbouw zijn hierbij het grootst en het meest complex. Ze verdienen daarom speciale aandacht. Volt ziet hierbij overheid boeren en natuurbeheerders als belangrijke samenwerkingspartners die elkaar niet bestrijden maar versterken.

Landbouw met toekomst

De huidige hoogproductieve landbouw is nog onvoldoende circulair en legt daardoor een te grote druk op natuur en biodiversiteit. Tegelijkertijd ontvangen boeren die willen verduurzamen of al duurzaam werken (te) weinig steun of ondervinden ze zelfs tegenwerking. Volt streeft naar circulaire vormen van hoog- en laagproductieve landbouw als duurzaam onderdeel van onze cultuurnatuur (het in de loop der eeuwen onder menselijke invloed ontstane Gelderse landschap). Volt wil dit bereiken door:

- realistische doelen te formuleren voor de korte en lange termijn zoals de afbouw en uitstoot van stoffen die schadelijk zijn voor natuur en milieu,
- oog te hebben voor een gezond en divers verdienmodel voor boeren,
- te verhinderen dat bestaande duurzame bedrijven worden beëindigd als gevolg van een eenzijdig natuurbeleid;

Provincie Gelderland

- historische, vruchtbare landbouwgronden (z.g.n. enkeerdgronden) te bewaren voor of terug te geven aan de circulaire landbouw;
- ondersteuning van de invoering van een meet- en registratiesysteem voor landbouwbedrijven dat het gebruik van stoffen registreert, die schadelijk zijn voor het milieu;
- het stimuleren en ondersteunen van duurzame veranderingen in de bedrijfsvoering door bijvoorbeeld
  - precisiebemesting;
  - het terugdringen van het mestoverschot door herstel van de balans tussen landbouw en veeteelt en een betere benutting van mest;
  - coöperatieve samenwerking tussen akkerbouw en veeteelt bedrijven administratief eenvoudiger te maken;
  - de inrichting van een provinciaal kennisplatform waar boeren deskundig advies kunnen krijgen over verduurzaming van hun bedrijfsvoering en waar ze hun beste praktijkervaringen kunnen delen.

Vergroten biodiversiteit buiten natuur en landbouwgebieden

Volt wil de biodiversiteit buiten natuur en landbouwgebieden vergroten door:

- biodiversiteit als uitgangspunt te nemen bij de aanleg en het beheer van groenstroken en bermen,
- de vrije ruimte in industriegebieden voor het vergroten van de biodiversiteit te benutten.

Beter gebruik van biomassa

Gelderland kent nu nog veel onbenutte biomassa. Het is materiaal dat goed bruikbaar is

- als grondstof voor bijvoorbeeld verpakkingsmateriaal,
- voor duurzame bodemverbetering en
- voor energieopwekking.

De omvang van de provincie is heel geschikt om de verwerking van biomassa, waaronder mest, te verduurzamen. Volt zet zich er daarom voor in om bestaande vormen van verwerking van biomassa te verbeteren, de ontwikkeling van nieuwe methodes te bevorderen en belemmerende regelgeving weg te nemen.

Schone lucht

Alle provincies in Nederland nemen deel aan het Schone Lucht Akkoord (SLA). Dit akkoord heeft als doel ervoor te zorgen dat de lucht in 2030 minimaal 50% schoner is dan nu. Om dit te bereiken wil Volt dat:

- alle Gelderse gemeenten deelnemen aan dit akkoord,
- de provincie meer investeert in het meten van luchtverontreiniging en strak handhaaft bij overtredingen,

Provincie Gelderland

- de provincie waar nodig aanvullende maatregelen neemt om de uitstoot door bedrijven en door vervuilende houtstook tegen te gaan.

Energiestrategie met ambitie

Volt wil in 2040 klimaatneutraal zijn en pleit daarom voor een energiestrategie naar Deens model. Daar vormt windenergie nu al 57% van een energiemix die verder bestaat uit verbranding van biomassa en afval, waterkracht en (geïmporteerde) kernenergie. De laatste kolencentrales worden er vóór 2030 gesloten. Om te zorgen dat ook Nederland in 2040 energieneutraal is en niet meer energie verbruikt dan het duurzaam opwekt, wil Volt:

- de capaciteit van ons energienetwerk versterken en naast elektriciteit, ook gebruikmaken van andere schone energiedragers zoals warmte en waterstof en onze infrastructuur daarvoor inrichten;
- aandacht besteden aan het zuiniger en efficiënter omgaan met energie;
- huishoudens en coöperaties de mogelijkheid bieden om de huidige salderingsregeling voor het opwekken van zonne-energie om te zetten naar een subsidie voor energieopslag waarbij de duur van de subsidie langer doorloopt dan die van de salderingsregeling;
- de aanleg stimuleren van stadsverwarming en coöperatieve, decentrale energienetwerken (microgrids);
- bedrijven, instellingen, huiseigenaren en woningcorporaties stimuleren om gebouwen en woningen te verduurzamen;
- de aanleg van een Europees waterstofnet stimuleren en daarbij de mogelijkheid onderzoeken van een pijpleiding die de Maasvlakte verbindt met het Ruhrgebied;
- investeren in innovatieve pilots voor energieopslag in bijvoorbeeld accu's of met behulp van waterstof, warmte of perslucht;
- naast de mogelijkheden van kernenergie¹ ook het gebruik van geothermie onderzoeken en hiervoor een Gelderse geothermie alliantie oprichten zoals de Geothermie Allianz Bayern.

3. Verkeer en vervoer

Een goed en betaalbaar openbaar vervoer (OV) is zowel van belang bij de verduurzaming als bij het vergroten van de sociale gelijkheid. En dat geldt, nu de elektrische fiets steeds meer gemeengoed wordt, ook voor de aanleg van fietspaden en fietssnelwegen. Volt wil zich in Gelderland inzetten voor:

- een voor iedereen betaalbaar en toegankelijk OV, goed toegankelijk voor mindervaliden en met informatievoorziening in spraak of braille,;

---

¹ Volt is van mening dat in Nederland de locaties Borssele, de Maasvlakte en/of de Eemshaven hiervoor het meest geschikt zijn. Op andere locaties, waaronder Gelderland, is de permanente beschikbaarheid van voldoende koelwater niet gegarandeerd.

Provincie Gelderland

- een dekkend OV netwerk, ook in buitengebieden als de Achterhoek;
- goed OV over onze landsgrenzen heen, waarmee we net zo makkelijk naar Duitsland kunnen reizen als naar bestemmingen in Nederland, met één OV-pas die zowel geldig is in Gelderland als in Nordrhein Westfalen;
- een diverser openbaar vervoer zoals deeltaxi-diensten die al dan niet volgens dienstregeling rijden, zoals dit nu al succesvol in Ierland gebeurt;
- versneld aanleggen hoogwaardige fietspaden rond steden met (sub-)regionale functie als Tiel, Apeldoorn en Culemborg;
- volledig benutten van de beschikbare capaciteit van de Rijnbrug Kesteren - Rhenen ter bestrijding van files en de daarmee gepaard gaande CO2 uitstoot; deze capaciteitsvergroting is ook noodzakelijk vanwege de verwachte stijging van het aantal huishoudens in deze regio.

4. Stimulering regionale economie

Een duurzame economie is de motor van een gezonde samenleving. Het gaat daarbij zowel om welzijn en ondernemerschap als om innovatie. Volt wil in dit kader werken aan een bruisend, groen en inclusief Gelderland waar welzijn centraal staat en waarin we investeren in:

- een duurzame regionale economie;
- actieve deelname aan Europese initiatieven voor de regio;
- nauwe samenwerking met Nordrhein Westfalen bij het aanpakken van gedeelde knelpunten op het gebied van werkgelegenheid en infrastructuur;
- het administratief eenvoudiger maken om in de grensregio 'grenzeloos' te kunnen werken en ondernemen;
- 'grenzeloze' samenwerking bij het oplossen van tekorten op de arbeidsmarkt door een rijk en passend opleidingsaanbod en verdere digitalisering van het midden- en kleinbedrijf.

Volt wil daarnaast ook dat we in 2050 een grotendeels circulaire economie hebben waarin we zoveel mogelijk materialen en grondstoffen hergebruiken. Dit vraagt om investeringen die op hun beurt weer bijdragen aan de economische activiteit in de provincie. Dit geldt bijvoorbeeld voor de afvalverwerking en voor de omschakeling naar het gebruik van duurzame grondstoffen in o.a.:

- de woningbouw met het ontwikkelen van alternatieven voor beton en baksteen;
- de landbouw met het omschakelen naar het gebruik van alternatieven voor kunstmest en chemische bestrijdingsmiddelen;
- de energievoorziening met de omschakeling naar alternatieven voor kolen en gas.

5. Welzijn en cultuur

Volt vindt cultuur en welzijn belangrijk omdat zij bijdragen aan maatschappelijke participatie, zingeving en de onderlinge verbinding tussen (groepen) mensen. Voorzieningen voor cultuur en welzijn zorgen ook voor levendigheid en leefbaarheid in de steden. Cultuur is daarnaast van groot economisch belang en zorgt voor inkomsten uit bijvoorbeeld het toerisme. Ook draagt het bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor (internationale) bedrijven.

De toegankelijkheid en diversiteit van voorzieningen voor cultuur en welzijn nemen bij Volt een belangrijke plaats in. In het bijzonder besteden we hierbij aandacht aan:

- het verbeteren van de toegankelijkheid van de jeugdzorg en het verminderen van de bureaucratie; de provincie ondersteunt, als intermediair en kennismakelaar, de gemeenten bij het oplossen van de huidige knelpunten;
- een divers en uitdagend aanbod van cultuur en sport voor alle doelgroepen; dat ook aantrekkelijk en bereikbaar is voor jongeren, voor mensen met een beperking en voor mensen met een lager inkomen;
- initiatieven om cultuur dichterbij de mensen te brengen, zoals uitvoeringen of workshops op scholen; het bijdragen aan dit soort activiteiten kan als subsidievoorwaarde worden gesteld.

6. Maatschappelijke participatie en arbeidsparticipatie

Volt zet zich in voor een zo volledig mogelijke maatschappelijke- en arbeidsparticipatie door ouderen en mensen met een beperking en constateert daarbij onder andere de volgende problemen:

- mensen met een beperking ondervinden nog steeds regelmatig problemen bij de toegang tot openbare instellingen en winkels;
- een blinde met geleidehond wordt in een aantal restaurants geweigerd omdat de hond daar niet naar binnen mag;
- het lukt nog onvoldoende om uitvoering te geven aan de afspraak dat er begin 2026 in Gelderland 125.000 arbeidsplaatsen voor mensen met een beperking moeten zijn gerealiseerd;
- ondanks tekorten op de arbeidsmarkt zijn bedrijven nog te weinig bereid om 55+ers aan te nemen.

Door een kennisbank in het leven te roepen die bedrijven en overheidsinstellingen adviseert en ondersteunt bij het aannemen van mensen uit de genoemde doelgroepen wil Volt deze achterstand terugdringen. Voor de arbeidsparticipatie van mensen met een beperking wil Volt gebruikmaken van

de Europese gelden voor werk en scholing voor kwetsbare werkenden. Een gedeputeerde voor Europese zaken, zoals die elders in ons programma wordt voorgesteld, kan een belangrijke rol vervullen bij het verwerven van Europese subsidies hiervoor.

7. Bestuur & toezicht

Volt ziet de provincie als een verbindende bestuurslaag. De provincie en de regio's zijn de plek bij uitstek om inspraak van burgers structureel te organiseren. De keuzes die hier gemaakt worden beïnvloeden immers de directe levensomgeving, of het nu gaat om woningen, openbaar vervoer, industrie of landbouw en natuur. Volt wil daarom dat burgers vanaf het begin actief mee doen aan het bedenken van oplossingen en aan de besluitvorming daarover, bijvoorbeeld via burgerberaden. Volt wil

- meer betrokkenheid van burgers bij politieke besluiten, zeker als deze betrekking hebben op hun directe leefomgeving;
- nadrukkelijk kijken naar wat de keuzes van nu betekenen voor toekomstige generaties;
- het vertrouwen in overheid en politiek herstellen door zich in te zetten voor een transparante en dienstbare overheid en verantwoording aan kiezers af te leggen;
- om de bestuurlijke integriteit te waarborgen en belangenverstremming te voorkomen, voor vertrekkende provinciale bestuurders een wachttijd van één jaar hanteren voordat zij een functie mogen aanvaarden bij een bedrijf of semi-publieke organisatie in dezelfde sector als waarvoor zij eerder bestuurlijk verantwoordelijk waren.

Digitalisering

Het verbeteren van de digitale infrastructuur en het op orde krijgen van de digitale overheid is essentieel om de grote veranderingen waarvoor we staan, aan te gaan. Maar de toenemende rol die digitalisering speelt in onze samenleving vraagt ook om duidelijke regels en goed toezicht ter bescherming van onze privacy. Daarom pleit Volt landelijk voor een Minister van Digitale Zaken.

Volt Gelderland wil een Gedeputeerde Digitale Zaken die:

- zich actief bezighoudt met het op orde krijgen van onze digitale systemen, waaronder het uitfasen van systemen waarbij gegevensuitwisseling of systeembeheer een knelpunt is,
- zorg draagt voor de bewaking van onze grondrechten en onze privacy bij het gebruik van digitale systemen.

8. Financiën

Volt kan zich grotendeels vinden in de Gelderse meerjarenbegroting t/m 2026 en hoopt de komende vier jaar samen met de provincie plannen te kunnen ontwikkelen waarmee we nog verder kijken en ons richten op wat we in 2040 bereikt willen hebben. Om mogelijk onomkeerbare schade en onverzekerbare risico's in de nabije toekomst te voorkomen willen wij investeringen naar voren halen en al de komende termijn realiseren.

Om bij het verwerven en besteden van middelen geen kansen te laten liggen, pleiten we voor een gedeputeerde voor Europese zaken. Deze krijgt primair de taak om de samenwerking met andere Europese landen en vooral die met Duitsland te optimaliseren. Deze gedeputeerde krijgt ook de taak om alle, met name Europese, subsidiemogelijkheden te benutten. Waarbij we vooral optimaal willen profiteren van de subsidies voor de energietransitie, natuurbescherming en de verduurzaming van de landbouw.

Volt wil dat een klimaatbegroting een integraal onderdeel wordt van de provinciale begroting. In deze begroting brengen we ook in beeld welke (geraamde) verborgen kosten we door milieuschade uitsparen. We vragen van het Rijk om het provinciefonds te laten meegroeien met de zwaardere taakstelling voor provincies. Daar bovenop willen we de komende vier jaren een deel van de 'Nuon-gelden' inzetten voor een versnelde uitvoering van de in dit beleidsplan genoemde maatregelen in het kader van verduurzaming en klimaatadaptatie. Uitdrukkelijk met de bedoeling dat deze financiële impuls na vier jaar niet meer nodig is. De voor klimaatadaptatie en verduurzaming benodigde gelden moeten vanaf dat moment structureel zijn opgenomen in de middelen die het rijk aan de provincies verstrekt.

Volt werkt aan een gezonde en duurzame toekomst zodat we een mooie en leefbare wereld door kunnen geven aan de generaties na ons; een wereld waarin plaats is voor iedereen en waarin we rekening houden met elkaar.

Stem daarom Volt !

Wil je meer weten over de plannen van Volt Gelderland, lees dan ons uitgebreide [beleidsprogramma](#).